

УДК 352.74

Агапова М.О.

ад'юнкТ

(Національна академія внутрішніх справ)

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ

На основі чинного законодавства держави автором розкрито проблему адміністративно-правового забезпечення публічного порядку Національною поліцією України. Крім того, визначено основні аспекти, що характеризують головні цілі та завдання, що мають бути поставлені та виконані даним органом.

Ключові слова: публічний порядок, держава, суб'єкт адміністративно-правового забезпечення, Національна поліція, громадське суспільство.

Agapova M.O. National police as subject of administrative-legal support of public order. Based on the current law of the author solved the problem of administrative and legal support public policy of the National Police of Ukraine. In addition, the basic aspects that characterize the main goals and objectives should be set and implemented this authority.

Keywords: public order, the state, an administrative and legal support, National Police, civil society.

Постановка проблеми. Окреме місце в реформуванні українського публічного права відводиться формуванню помітно нових органів, спрямованих на забезпечення публічного порядку та публічної безпеки. Дослідження проблеми адміністративно-правового забезпечення публічного порядку набуває особливої актуальності в умовах Євроінтеграції та відповідного реформування вітчизняних правоохоронних органів, що, в свою чергу, спонукає законодавця до приведення нормативної бази у відповідність до існуючих міжнародних стандартів. У зв'язку з чим було створено підрозділ Національної поліції України як суб'єкт забезпечення публічного порядку та публічної безпеки.

Прагнення України стати повноправним учасником світової правової спільноти роблять наукові дослідження з проблем охорони публічного порядку та публічної безпеки органами Національної поліції України надзвичайно актуальними і суспільно значущими.

Метою досліджуваного питання є чіткий аналіз системи охорони публічного порядку, що забезпечується її суб'єктами. Реалізація подібного завдання можлива лише завдяки виробленню чіткого систематизованого знання, що впливає через аналіз Закону України № 580-VIII від 02.07.2015 «Про Національну поліцію».

Виклад основного матеріалу. Потрібно зазначити, що правова література ці питання в їх взаємозв'язку не розглядала, що призвело до неврегульованості законодавства з питань адміністративно-правового забезпечення суб'єктів публічного порядку, а також до відсутності рекомендацій з удосконалення діяльності Національної поліції щодо підвищення ефективності роботи в цій галузі, в тому числі й забезпечення конституційних прав і свобод громадян у цій сфері.

Визначаючи той факт, що питання дефініції «публічний порядок» не є достатньо врегульованим на законодавчому рівні, незважаючи на кількість наукових досліджень у цій сфері, постає і питання належного нормативного визначення поняття «суб'єкт адміністративно-правового забезпечення публічного порядку», адже характеризуючи це поняття слід зазначити, що в теорії адміністративного права немає єдиної точки зору щодо визначення класифікації суб'єктів забезпечення публічного порядку.

Ми вважаємо, що суб'єктів адміністративно-правового забезпечення публічного порядку доцільно поділити на загальних, основних та додаткових, згідно з функціональною спрямованістю.

До всієї системи суб'єктів охорони публічного порядку можна віднести державні органи законодавчої, виконавчої та судової влади відповідно до їх компетенції в аналізованій сфері, об'єднання громадян, окремих громадян, якщо вони здійснюють заходи з охорони публічного порядку, тобто ці суб'єкти, як правило, або спеціально наділені необхідними правами та обов'язками у зазначеній сфері, або ці права та обов'язки є супутнім наслідком їх державної діяльності.

Але основним органом адміністративно-правового забезпечення публічного порядку, згідно із законодавчою базою, є Національна поліція України. Адже до її основних завдань можна віднести забезпечення публічного порядку й безпеки; забезпечення безпеки осіб, захисту їхніх прав, свобод і законних інтересів; створення стану захищеності життєво важливих інтересів суспільства, сконцентрованих у його матеріальних і духовних цінностях, нормальних умов життєдіяльності людини, діяльності підприємств, установ, організацій; запобігання, виявлення й припинення кримінальних та адміністративних правопорушень, випадків насильства в сім'ї, а також виявлення причин і умов, що сприяють їх учиненню; забезпечення безпеки дорожнього руху; організація контролю за додержанням законів, інших нормативно-правових актів з питань безпеки дорожнього руху і т.п. [3].

Найважливішою функцією української держави, її правоохоронних органів, і в першу чергу поліції, є і буде охорона публічного порядку та публічної безпеки як його складової. При цьому є безперечним, що її ефективність, яка у цілому залежить від суми різноманітних соціальних факторів, насамперед буде визначатися чітким розумінням змісту предмета цієї діяльності – публічного порядку.

Метою встановлення та додержання публічного порядку є забезпечення особистої безпеки громадян та публічної безпеки, створення сприятливих

умов для нормального функціонування підприємств, установ, організацій та об'єднань для праці і відпочинку громадян, поваги їх честі та людської гідності.

Аналізуючи сутність та зміст діяльності Національної поліції України з охорони публічного порядку, можна дійти висновку, що охороняти публічний порядок – значить безпосередньо оберігати і захищати відносини, що складають зміст публічного порядку. Отже, під охороною публічного порядку повинна розумітися діяльність з безпосереднього захисту життя, здоров'я, власності, прав і свобод, честі й гідності людей від протиправних посягань, здійснювана в публічних місцях, а при наявності загрози – і в інших місцях. Таким чином, можна з повною впевненістю стверджувати, що охорона публічного порядку – це вид діяльності спеціально уповноважених органів, зокрема Національної поліції.

Адже поліція є провідним суб'єктом охорони публічного порядку. За сучасних умов розбудови української держави (конституційна й адміністративна реформи, стратегічна політика України щодо інтеграції до Європейського Союзу) потребують активізації зусиль правоохоронних органів, у тому числі і Національної поліції, яка повинна якісно новими способами здійснювати охорону прав і свобод людини на рівні світових стандартів.

Україна стоїть на шляху побудови правової держави та створення якісно нового суспільства, в якому забезпечуються пріоритети загальнолюдських цінностей. Тобто вона претендує на визнання її іншими державами світу цивілізованою країною, яка іде у своєму розвитку шляхами пріоритетності прав людини і верховенства закону.

Здійснені в Україні масштабні перетворення, пов'язані зі змінами в економічній, соціальній та політичній сферах, формуванням у громадян держави принципово нових ціннісних орієнтацій та установок, призвели до перебудови державних інституцій та вимагають від юридичної науки якісно нових досліджень державотворчих процесів [4].

В зазначених умовах докорінних соціально-економічних перетворень у державі зростає необхідність забезпечення належного публічного порядку, особистої безпеки громадян та публічної безпеки. Громадянам необхідна впевненість у безпеці і власній, і своєї сім'ї, і свого майна. Поліція створювалася суспільством як структура, яка виступає гарантом такої безпеки, і тому виконує якісно нову роль у розв'язанні однієї з найголовніших проблем сучасності – охорони публічного порядку.

Закономірні процеси демократизації суспільства та держави, утвердження в громадській свідомості нових поглядів на права і свободи особистості отримали своє закріплення в Конституції України, прийнятій на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [4].

В цих умовах охорона публічного порядку, забезпечення реальної безпеки громадян, боротьба з різними видами злочинності – першочергове завдання сьогодення. Ігнорування проблем, пов'язаних з охороною публічного порядку, як основного показника цивілізованості, може призвести лише до

одного – руйнування самої держави як суспільного утворення. Проблема ускладнюється й тим, що Україна пережила зміну соціальних формацій, що внесло деякий хаос і у суспільне життя і у свідомість громадян. Міцний та стабільний публічний порядок обов'язково стане передумовою економічного та соціального розвитку, а також політичної стабільності.

Враховуючи вищевикладене, потрібно визначити таке коло першочергових завдань, які потребують законодавчого врегулювання, для нормального функціонування підрозділу Національної поліції як суб'єкта адміністративно-правового забезпечення публічного порядку та безпеки:

- визначення кола прав і свобод громадян, реалізація яких стосується сфери публічного порядку;
- визначення обсягу засобів захисту прав громадян у сфері публічного порядку;
- аналіз міжнародних правил і стандартів, які визначають повноваження поліції по забезпеченню прав і свобод громадян у сфері публічного порядку;
- розкриття значення адміністративно-правових засобів захисту прав громадян у сфері публічного порядку;
- визначення ефективності адміністративної відповідальності в системі засобів охорони прав громадян;
- розгляд ефективності діяльності поліції в охороні прав громадян у сфері публічного порядку;
- визначення шляхів підвищення оптимізації діяльності поліції по охороні публічного порядку і забезпеченню прав і свобод громадян у цій сфері.

На нашу думку, вагомим критерієм розвитку Національної поліції та становлення її як суб'єкта адміністративно-правового забезпечення є прагнення до ефективності її діяльності та якості послуг, що надаються населенню. Зазначимо, що важливою передумовою суспільної довіри та підтримки поліції постає широке ознайомлення населення з проблемами правоохоронних органів та причинами їх виникнення. У роботі наголошується, що усвідомлення правоохоронними органами України (Національної поліції) своєї відповідальності перед громадянами щодо забезпечення належного рівня публічного порядку сприятиме активізації їх зусиль стосовно можливого використання відповідного досвіду правоохоронних органів зарубіжних країн. Водночас вельми важливо ініціювати конструктивні організаційно-правові заходи з посилення міри відповідальності усіх структур громадянського суспільства в Україні. Лише спільна відповідальність органів державної влади України та громадянського суспільства дозволить Україні здійснити процес Євроінтеграції.

Саме відновлення довіри громадян до органів виконавчої влади (Національної поліції) забезпечення взаємної відповідальності держави й суспільства, гарантування застосування принципу верховенства права зумовлює проведення подальших адміністративно-правових досліджень з удосконалення охорони публічного порядку у сучасних умовах розбудови української дер-

жавності є пріоритетним завданням сучасності.

Адже складність та багатоаспектність проблеми забезпечення публічного порядку органами Національної поліції та забезпечення безпеки громадян вказує на необхідність належним чином організувати роботу відповідного суб'єкта, що дозволить максимально використати його можливості та досягти найкращих результатів у найкоротші строки з найменшими витратами сил та засобів.

Виходячи із необхідності посилення соціальної ролі поліції, потрібно досліджувати ефективні шляхи її взаємодії з населенням у сфері забезпечення публічного порядку у громадських місцях та забезпечення безпеки громадян. Зазначена проблема потребує подальшої ґрунтовної розробки, оскільки потрібні дієві пропозиції стосовно такого напрямку діяльності.

Потрібно зазначити, що вивчення зарубіжного досвіду діяльності правоохоронних органів інших країн зможе провести адаптацію із врахуванням історичних тенденцій формування вітчизняної системи правоохоронних органів та сучасних особливостей її діяльності за умови розбудови в Україні демократичного суспільства за умов Євроінтеграції та реформування правоохоронної системи України.

Бібліографічні посилання

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 (із змінами та доп.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page>
2. Про Національну поліцію : Закон України № 580-VIII від 02.07.2015.
3. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС : наказ МВС України від 02 липня 2015 р. № 796 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15>.
4. Лошицький М.В. Адміністративно-правові відносини в сфері охорони громадського порядку : дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mego.info>.

Надійшла до редакції 13.10.2017